

Masarykova univerzita v Brně
Filozofická fakulta
Ústav české literatury a knihovnictví
Kabinet knihovnictví

JAK SE GLOBALIZACE PROJEVUJE V DENNÍM ŽIVOTĚ

Seminární práce k předmětu Učící se společnost a role knihovníka v ní

Autor: Barbora Buchtová

UČO: 216424

Typ studia: prezenční

Ročník: třetí

Počet znaků: 23600

Brno
2009

Obsah

Úvod aneb co je to globalizace	4
Každodennost.....	5
Globalizace	6
Globalizace každodennosti.....	7
Úvaha na závěr	14
Použitá literatura.....	15

© RADEK KRAHULÍK 2006

Jak se globalizace projevuje v každodenním životě

Úvod aneb co je to globalizace

„...módní slovo rychle se měnící v šiboleť, kouzelné zaklínadlo, univerzální klíč, který má odkmitnout brány ke všem dnešním i budoucím tajemstvím...“¹

Globalizace je dnes již pojmem, který do zajista každý slyšel, kdekdo použil, mnohý i pochopil. Václav Mezřický ji definuje jako „spontánní, neřízený proces stále intenzivnější integrace zemí světa v jedinečném ekonomickém systému.“² Právě ekonomická vrstva globalizace bývá podávána jako nejzásadnější. Na základě ekonomických činitelů se globalizace dostává i do ostatních principiálních aspektů bytí – politiky, kultury, společnosti jako celku.

Jiří Cejpek ve své publikaci *Informace, komunikace a myšlení* říká, že „za prapůvodce globalizace se označuje neobyčejný rozvoj vědy a techniky, v neustále se zrychlujícím tempu zejména po 2. světové válce, tj. zhruba od 2. Poloviny 20. století. V rámci tohoto rozvoje pak má klíčový vliv na posilování globalizace rozvoj těch oborů, které umožňují zrychlení pohybu.“³

Existuje však ještě několik dalších faktorů, které globalizaci urychlují. Jedná se o:

- 1) Vývoj mikroelektroniky, který umožnil redukcí vzdáleností pro přenos informací a myšlenek.
- 2) Výskyt globálních problémů planety, které jsou mimo dosah možností řešení jednotlivých států.
- 3) Výrazné snížení obecné schopnosti jakéhokoli státu řešit své vlastní národní problémy.
- 4) Vznik nových a svým vlivem mocnějších národních společností.
- 5) Nárůst počtu vzdělanců ve společnosti a postup procesu alfabetizace, což snižuje možnost jejich manipulovatelnosti národním státem.⁴

¹ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. Vyd. 1. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 7.

² *Globalizace a globální problémy : Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy"* 2005-2007. Jana Dlouhá, Jiří Dlouhý, Václav Medřický. Praha : Univerzita Karlova, 2006. s. 11.

³ CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení : úvod do informační vědy*. Jiří Cejpek. 2., přeprac. vyd. Praha : Karolinum, 2005. s. 93

⁴ ROLNÝ, Ivo. - LACINA, Lubor. *Globalizace - etika - ekonomika*. Ivo Rolný, Lubor Lacina. Vyd. 1. Boskovice : Albert, 2001. s. 14.

Tyto „urychlovače“ mají zároveň vliv na pronikání globalizace do běžných životů. Obzvláště na to mají vliv elektronická zařízení, která začínají být dostupná téměř pro každého.⁵ Tak začíná globalizace zasahovat do každodenního života nás všech, ať chceme nebo ne.

Každodennost

Předtím než začnu hovořit o tom, jakým způsobem globalizace náš každodenní život ovlivnila, považuji za vhodné nastínit, co to vlastně ta „každodennost“ je. Nutno upozornit, že už samotný pojem „každodennost“ je velice vágní a neurčitý.⁶ Automaticky se nabízejí otázky: koho se každodennost vlastně týká? V čem spočívá?

Tradiční historický pohled vnímal každodennost jako něco co náleželo lidem z nižší společnosti.⁷ Tím není myšleno „spodina společnosti“ (vyvrhelové, kriminálníci), ale spíše ženy, děti, emigranti apod. Zkrátka lidé, kteří nějak nezasahovali do historického dění, ti, o nichž se nedozvídáme z vládních záznamů, ale z osobních deníků a dopisů. Co ovšem jejich všední život zahrnoval? Každodenní život „obyčejných“ lidí se skládá z mnoha úkonů. Některé vyplývají ze společnosti, jiné z osobního nazírání světa, další mohou podléhat biologickým lidským potřebám. Tyto sféry se mohou vzájemně prolínat. Shrnout si je ovšem můžeme do oněch třech skupin, které bych charakterizovala jako:

- 1) **Úkony dobrovolné**, odpovídají osobním potřebám člověka. Patřily by sem například volnočasové aktivity, koníčky, soukromé zájmy, životní styl, sport, osobní vyznání apod.
- 2) **Úkony nutné**, které náleží společenské sféře a odpovídají společenským potřebám člověka. Člověk například musí pracovat, aby se do společnosti mohl zařadit a aby ho společnost akceptovala, musí plnit určité povinnosti např. platit daně apod.
- 3) **Úkony rutinní**, opakující se každý den. Tyto činnosti odpovídají biologickým potřebám. Musíme jíst, musíme spát, musíme se „udržovat“.

Takto chápu základní dělení každodenních činností, sestávajících se z mnoha aspektů já. Ben Highmore však upozorňuje, že není tak snadné určit, co pod každodennost konkrétně spadá. U některých věcí můžeme říci, že se člověku rozhodně každý den nepříhodí. Člověk například nevyhrává každý den v loterii. Na druhou stranu loterii hrají lidé každý den a každý

⁵ Alespoň tak je nám to prezentováno. Jsme ovlivňováni globalizací, jen pokud žijeme v globalizovaném světě na druhou stranu existuje i svět lokální, o kterém mluvil Zikmund Baumann. Viz BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1999. 157 s.

⁶ HIGHMORE, Ben. *Everyday life and cultural theory : an introduction*. Ben Highmore. 1st pub. London : Routledge, 2002. 200 s. 1.

⁷ „voices from »below«“ dle HIGHMORE, Ben. *Everyday life and cultural theory : an introduction*. Ben Highmore. 1st pub. London : Routledge, 2002. 200 s. 1.

den se losuje. Dalo by se tedy říci, že loterie spadá do sféry každodennosti.⁸ Existuje ovšem spoustu dalších polí, které hrají mnohem podstatnější roli v lidském životě než loterie – některé se dokonce ve velké míře podílí na utváření historie jako například náboženství nebo kultura. Zároveň jsou však tyto oblasti důležité pro každodenní život. Lidé poslouchají hudbu, sledují filmy, navštěvují obřady, produkují různé kulturní artefakty... a souhrn těchto aktů se jednoznačně podílí na utváření historie, jelikož jsou vizitkou o naší společnosti. Přesto však spadají do každodennosti člověka a ovlivňují život každého z nás.

Globalizace

Ivo Rolný a Lubor Lacina popisují ve své publikaci GLOBALIZACE – ETIKA – EKONOMIKA tento fenomén jako:

„dlouhodobý proces vzájemného sblížení zájmů lidí celé planety na všech úrovních společenského života. Je to tedy proces kulturní, politický a ekonomický. Jeho výrazným specifickým je skutečnost, že není a priori založen na nějaké ideologické unifikaci světa. Ideologie, ať již náboženské (křesťanství, islám atd.) nebo politické (fašismus, komunismus atd.) již nejsou na „programu dne“. Tento proces má celosvětový charakter a ovlivňuje vývoj a existenci celé civilizace. Je zaměřen proti jakékoli formě izolacionismu. Jedná se vlastně o hledání celosvětového modu vivendi pro třetí tisíciletí. Globalizace se odehrává v rastru těch nejzákladnějších vztahů. Jsou to vztahy mezi lidmi uvnitř společnosti a vztahy mezi lidskou společností a přírodou“⁹

Jak je vidět, globalizace je něco, co se týká společenských fenoménů jako je kultura, politika, ekonomika, náboženství. Zároveň se však vztahuje i na běžný život každého z nás a na vztahy mezi lidmi uvnitř celého světa. Světové dění, politika a ekonomika jsou denně sledovány v médiích, lidé se účastní kulturních akcí, praktikují svá náboženství, vzdělávají se a tím se jednoznačně podílí na vytváření společnosti. Přestože tyto akty mají jinou kulturní tradici na celém světě, je zde patrný synkretismus. Kultura, politika a ekonomika se začínají do značné míry mísit a vytvářet všude ve světě stejné vzory. „*Centra tvorby významů a hodnot jsou dnes exteritoriální a jsou osvobozena od lokálních omezení.*“¹⁰ To platí ovšem pouze pro svět, který byl globalizován. Zigmunt Bauman ovšem upozornil na problém, že v našem globálním světě

⁸ HIGHMORE, Ben. *Everyday life and cultural theory : an introduction*. Ben Highmore. 1st pub. London : Routledge, 2002. 200 s..4-5.

⁹ ROLNÝ, Ivo. - LACINA, Lubor. *Globalizace - etika - ekonomika*. Ivo Rolný, Lubor Lacina. Vyd. 1. Boskovice : Albert, 2001. s. 11.

¹⁰ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. Vyd. 1. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 9.

existují i končiny, kde lokálnost stále vládne.¹¹ Zatímco ke globálnosti se váže mobilita, vzdělanost, kultura a bohatství, lokálnost je spojena s chudobou, hladem, bídou, negramotností a násilím. Vzhledem k tomu, že se každý den díváme na zpravodajství z celého světa, vůbec nám nepřipadá, že ti lidé, kteří v různých koutech zeměkoule do „našeho“ (globalizovaného) světa vlastně nepatří, že nemají stejné možnosti. V této lokálnosti žije většina obyvatel planety, ke kterým se dostávají jen střípky z globalizovaného světa – většinou ve formě odpadků, suvenýrů či turistů s fotoaparáty apod.

Globalizace se rovněž často pojí s pojmy jako „časoprostorová komprese“,¹² či „universalismus“. Termín Časoprostorová komprese naznačuje, že se pro globalizovaného člověka svět v podstatě zmenšil. Již není problémem překonávat veliké vzdálenosti. Dochází k tomu, že vzdálenosti, hranice a tím prostor i čas přestává mít význam.¹³ Univerzalizmus zase odkazuje na ideu univerzálního řádu, jednoty. Ulrich Beck ho charakterizuje jako „*Celosvětové zevšeobecnění a sjednocení institucí, symbolů a způsobů chování.*“¹⁴ Na druhou stranu je proces globalizace zároveň spojen i s decentralizací. Svět není řízen a spravován centrálně. Existuje zde více středisek – a to jak moci, tak ekonomiky, kultury atd....

Globalizace nám tedy poskytuje možnost pohybovat se v prostoru a čase. Přesto však nemáme jeden konkrétní cíl, jeden centrální bod. Proto je udivující, jak to že má univerzalizmus v našem světě (jen je mnohdy také označován jako „plurální“) tak veliké slovo a proč se natolik projevuje v každodenním životě.

Globalizace každodennosti

Každodennost v globálním světě začíná být velice podobná, globální, univerzální. Ivan Mucha v publikaci s názvem Globalizace říká: „*Čím dál více se ukazuje, že globalizační procesy mají za následek strhávání stále většího počtu lidí z naší planety k podobnému životnímu stylu*“¹⁵ Lidem po celém světě jsou představovány ty samé hodnoty jako zásadní. Tyto hodnoty jsou nejčastěji ukazovány v **médiích**. Ačkoli si to mnohdy neuvědomujeme, média neuvěřitelně ovlivňují náš pohled na svět. Je to proto, že jsou většinou v podstatě jediným způsobem, jak se o okolním světě dozvídáme. Mezi tato média řadím hlavně televizi a internet. Přestože obě tato média mohou být zprostředkovateli velice fundovaných a (pro náš život) přínosných zpráv,

¹¹ Ibid. s. 8.

¹² BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. vyd. 1. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 8

¹³ Ibid. s. 21-22.

¹⁴ BECK, Ulrich. *Co je to globalizace? : omyly a odpovědi*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. s. 64.

¹⁵ *Globalizace*. Václav Mezřický (ed.). 1. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 118.

jsou zároveň nositeli úpadku a poskytovateli jednostranného pohledu na svět. Zpravodajství mnohdy přináší jen omezený náhled na věc.¹⁶ Také ostatní pořady mají většinou až příliš „jednotný ráz“. Udáme-li si příklad komerční televize Nova, musíme konstatovat, že je až zarážející, kolik pořadů pochází z USA. Například v TV programu z úterý 28.4.2009¹⁷ nalezneme 10 pořadů natočených ve Spojených státech amerických z celkových 22. V případě veřejnoprávní televize ČT je toto číslo sice o trochu nižší, přesto však pořady z USA hrají v našich TV programech prim, případně jsou prokládány jejich českými (i jinojazyčnými) ekvivalenty. Mám na mysli různé krimi pořady, seriály na pokračování, soutěže, publicistické pořady apod. Důležitou součástí televizního vysílání jsou i reklamy a různé TV-shoppingy. Ty ještě více dotvářejí univerzalistický konzumní ráz naší kultury... Podobné je to i v případě internetu. Internet má však poněkud odlišnou strukturu než televizní vysílání, přestože tomu tak dříve nebylo. Ještě v roce 1998 upozorňoval ve své publikaci Bauman, že média jsou v rukou elit a ostatní jsou nuceni tyto elity sledovat. Domnívá se, že panoptikum, které se vyznačovalo tím, že pozorování a sledování lidí se odehrávalo na místní úrovni (a většinou tak, že malá skupina sledovala většinu), se proměnilo na synoptikum, ve kterém je malý počet sledován velkým počtem.

„Mnozí sledují hrstku. Hrstka, která je sledována, jsou celebrity. Přicházejí ze světa politiky, sportu, vědy, šoubyznysu nebo jsou zkrátka uznávanými informačními specialisty. Ať už ale předváděné celebrity pocházejí odkudkoli, všechny vystavují na odiv svět celebrit, svět, jehož hlavní charakteristikou je právě to, že je sledován, sledován mnohými a ve všech koutech zeměkoule: že je globální svou schopností být sledován. V Panoptiku sledovali jistí vybraní místní lidé jiné místní lidi (a před nástupem Panoptika obyčejní, řadoví místní lidé sledovali ty vyvolené z nich). V Synoptiku sledují místní lidé lidi globální.“¹⁸

Já se však domnívám, že v posledních letech nastal veliký průlom v podobě tzv. Webu 2.0.¹⁹ Už neplatí jen to, že mnozí sledují hrstku, ale současná (ovšem stále globalizovaná) společnost je sledována (a dokonce se nechává sledovat) sama sebou. Web 2.0 totiž nastartoval určité techniky a struktury, které umožnili aktivně se podílet na vytváření globální sítě i lidem, kteří nejsou specializovanými odborníky (tedy elitami), ale pouhopouhými uživateli. Díky tomu se

¹⁶ Viz např. ČULÍK, Jan. Překvapivě jednostranné zpravodajství (nejen) televize Nova. *Bristké listy* [online]. 17.5.2004 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/18141.html>>

¹⁷ TV Program. *Tv.seznam.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://tv.seznam.cz/?date=2009-4-28>>.

¹⁸ Dle BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. Vyd. 1. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 66

¹⁹ Viz např. ZBIEJCZUK, Adam. *WEB 2.0 : charakteristiky a služby* [online]. 2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://zbiejczuk.com/web20/>>.

opět značně upevnil a rozšířil proces globalizace. Synoptikum však jakoby „zmutovalo“ – celebrity jsou sice sledovány, ale zároveň ti co sledují celebrity, sledují i sebe navzájem. Pak tu též existuje další (třetí) svět. Ten není příliš sledován (pouze jako „kuriozita“ nebo „něco co je hodně daleko“) a ani on nesleduje, jelikož k tomu nemá příslušné technické možnosti... Tento svět známe jen mozaikovitě a také jeho představy o našem světě jsou kouskovité, nejasné.

Dalším způsobem jak poznávat svět je ovšem také **cestování**, které je v dnešní době velmi populární a rozšířené. Jedná se v podstatě o módní trend a životní styl zároveň. *„Být v pohybu – hledat, pátrat, nenacházet, či přesněji řečeno zatím nenajít – neznamená pro konzumenty ve společnosti konzumentů důvod ke sklíčenosti, ale příslib ráje nebo snad ráj sám.“*²⁰ Problém je, že cestování v tomto smyslu vlastně už přestává být zdrojem poznávání, ale stává se činností samo pro sebe – jinými slovy: účelem cestování není mnohdy „poznávat“ ale pouze „cestovat“... Cestování je pro globálního člověka příznačné. Všichni jsme neustále nuceni přemísťovat se v prostoru. Mnohdy se však ani nemusíme přemísťovat fyzicky – stačí, když k tomu využijeme jeden z mnoha možných telekomunikačních zařízení. Využívání moderních telekomunikačních zařízení se však výrazně podepsalo na mezilidské komunikaci.

Mezilidská komunikace, ovlivněná e-mailováním, telefonováním či instant-messagingem se také začala proměňovat. Někteří badatelé se domnívají, že tyto prostředky mají výrazný vliv na jazykotvorbu. *„SMS, chat, ICQ a další technické komunikační prostředky, které jsou spojené se zkratkovitým, omezeným psaním se do běžného mluveného i psaného projevu dětí promítají. Ovlivňují skladbu, slovosled, zkracování slov, občas i diakritiku,“*²¹ Vzhledem k tomu, že mezilidská komunikace je jedním z nezákladnějších faktorů pro utváření společnosti, není divu, že se tento fakt promítá také do **společenského života a mezilidských vztahů**.

K tomuto problému se vyjadřuje například Anthony Giddens, který tvrdí že:

*„Existuje přímé (ačkoliv dialektické) spojení mezi globalizujícími tendencemi modernity a tím, co budu nazývat transformací intimity v kontextech každodenního života; transformace intimity může být analyzována jako budování mechanismů důvěry; za těchto okolností jsou vztahy osobní důvěry úzce spjaty se situací, ve které se interpretace vlastního já stává reflexivním projektem.“*²²

Domnívá se, že existuje *„rozklad starých forem »pospolitosti«, jehož výsledkem jsou narušené osobní vztahy v moderních společnostech“* a myslí si též (v návaznosti na Petera Bergera), že *„výsledkem je to, že osobní život je oslabován a zbavován pevných vztažných bodů:*

²⁰ BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. vyd. 1. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 101

²¹ KRAMULOVÁ, Daniela. *Bacha, zvoní ti mobil!*. *Rodina a škola* [online]. 2006, č. 5 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=9540>>.

²² GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. Anthony Giddens. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. s. 104.

dochází k obratu směrem k niternosti lidské subjektivity a smysl i stabilitu hledáme ve vlastním vnitřním já.“²³ V současné době tedy důvěřujeme hlavně sobě, je propagován individualismus, a částečně v podstatě také sobectví...

Giddens se vyjadřuje též k přátelství:

„V předmoderním světě bylo přátelství využíváno jako služba v riskantních akcích, pro něž pospolitě nebo příbuzenské vazby neposkytovaly dostatečné zdroje – k posilování ekonomických vazeb, k odplatě za provinění, při vedení válek a v mnoha dalších činnostech. Za okolností, kdy byla dělicí čára mezi přítelem a nepřítelem obecně zřetelná a plná napětí, byla upřímnost pravděpodobně vysoce ceněnou ctností. Zákony cti byly vlastně veřejnými zárukami upřímnosti, a to dokonce i tam, kde »dobro«, k jehož konání byl přátelský vztah povolán, vystavovalo tento přátelský vztah značnému napětí. Široké rozšíření abstraktních systémů²⁴ spojených s modernitou mění povahu přátelství. Přátelství je často způsobem znovunavázání, ale není přímo zapojeno, ale není přímo zapojeno do abstraktních systémů samotných, které explicitně překonávají závislost na osobních vazbách. Opakem slova »přítel« již není »nepřítel«, dokonce ani »cizinec“, je to spíše »známý«, »kolega« nebo »někdo koho neznám«. Průvodním jevem tohoto přechodu je nahrazování cti loajalitou, která nemá jinou oporu než osobní náklonnost, a upřímnosti tím, co můžeme nazvat autenticita: požadavkem otevřenosti a dobrých úmyslů toho druhého. Přítel není někdo, kdo vždy mluví pravdu, nýbrž někdo, kdo chrání emocionální pohodu toho druhého. »Dobrý přítel« – někdo, jehož podpora přichází i v obtížných časech – je dnešní náhradou za »čestného druha«.“²⁵

Proměna také nastala ve vztazích nejintimnějšího charakteru.

„Osobní život a sociální vazby, které zahrnuje, jsou hluboce propojeny i těmi nejvzdálenějšími abstraktními systémy. Už dlouho například platí, že západní způsob stravování odráží globální ekonomické směnné souvislosti... Spolu s urychlující se globalizací, která probíhá zhruba v posledních padesáti letech, se zintenzivnilo spojení mezi nejintimnějším osobním životem a vyvazujícími mechanismy... Vztahy jsou vazby založené na důvěře, kde důvěra není předem daná, ale vytvářená, a kde činnost, která s tím souvisí, znamená vzájemný proces sebeotevírání... Vezmeme-li v úvahu sílu emocí, které jsou spojeny se sexualitou, nepřekvapí nás, že ohniskem takového sebeotevírání se

²³ Ibid. s. 105.

²⁴ Abstraktní systémy – něco člověkem vytvořené, abstraktní, odosobněné – například dopravní či bankovní systém (viz GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. Anthony Giddens. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. s. 103-104).

²⁵ GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. Anthony Giddens. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. s. 108-109.

stávají erotické vztahy. Přechod k moderním formám erotických vztahů se obecně spojuje s utvářením étosu romantické lásky, nebo s „afektivním individualismem“, jak to nazývá Lawrence Stone.“²⁶

Domnívám se, že takovéto vztahy se stávají jednou z nejdůležitějších hodnot současné doby. Článek na stránkách hutnické zaměstnanecké pojišťovny uvádí: „sex je jistě jedna ze základních podmínek plnohodnotného života“.²⁷ Nemyslím si, že by sexuální život nebyl pro naši existenci důležitý, dle mého názoru je ovšem na druhou stranu možná trochu přehodnocovaný (k čemuž jistě přispívá množství pořadů a seriálů a také časopisů – obzvláště pro „náctileté“, kde je leckdy i chování, které si mnoho nezavdá s „promiskuitou“, považováno za „normální“). Je k zamyšlení, jestli je pro člověka, jenž intimní vztah nemá, více „frustrující“ fakt, že nemá intimní (sexuální) život, anebo že tím pádem nemá ani „plnohodnotný život“, jak je mu představováno médii²⁸ a jestli to třeba nevede k tomu, že lidé začínají mít sex v období, kdy na to ještě nejsou zralí.²⁹

Antony Giddens se v příspěvku výše zmínil o „západním způsobu stravování“.³⁰ Domnívám se, že „globalizace stravování“ je rovněž velmi zajímavý aspekt, který se promítá v našem každodenním životě. Jistě není snadné si nevšimnout, že jsme do svých jídelníčků zařadili o některé exotičtější kuchyně. Na naše stravování působí vlivy jak z východu, tak i ze západu. Není nic neobvyklého obědovat „čínu“, ani si koupit hamburger v McDonaldu. Franchising³¹ se stal velice úspěšnou metodou jak rozšiřovat značky a sítě prodejen po celém světě. Lidé, jako bytosti, které většinou nedokážou odolávat svádění,³² tento systém podporují a tím zároveň

²⁶ Ibid. s. 110.

²⁷ -PN-. *Může nedostatek sexu uškodit fyzické kondici?* [online]. 2004 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzp.cz/main/clanek.php?id=379>>.

²⁸ Srov. např. Předurčení k samotě. *Zpovednice.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.zpovednice.cz/detail.php?statusik=375899>>;

Je mi tak smutno. *Zpovednice.cz* [online]. 2002 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.zpovednice.cz/detail.php?statusik=1300>>;

Sama. *Zpovednice.cz* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:

<<http://www.zpovednice.cz/detail.php?statusik=347290&kateg=1&nove=0&orderbyide>> či

Kompromisy ve vztazích. *Zpovednice.cz* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:

<<http://www.zpovednice.cz/detail.php?statusik=328476>>. (pozn.: články jsou uvedeny jako příklady k tomu, že existuje spousta lidí, kteří se trápí samotou či vztahy. Otázkou ovšem je, jestli toto trápení a dumání nevzniklo tím, že existuje určitý tlak „z vrchu“ – z médií – a tito jedinci si poté nepřipadají jako „normální“.)

²⁹ Viz. Prosím pomozte. *Zpovednice.cz* [online]. 2004 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.zpovednice.cz/detail.php?statusik=22033&orderby=pristup>> a

Pro holky-sex. *Zpovednice.cz* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:

<<http://www.zpovednice.cz/detail.php?statusik=315116&kateg=1&nove=0&orderbyide>>.

³⁰ GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. Anthony Giddens. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. s. 110.

³¹ *Franchising* [online]. c2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.sfinance.cz/firmy-a-podnikani/informace/financovani-firem-franchising/>>.

³² Viz *Globalizace*. Václav Mezřický (ed.). 1. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 117-119

přispívají k rozvoji konzumu a šíření civilizační choroby jménem „obezita“.³³ Jako protiklad obezitě si však můžeme uvést kult modelek a rozšiřování jiných poruch příjmů potravin se jmény „anorexie“ a „bulimie“.³⁴ Se současným kultem krásy se pojí i rozmach estetické plastické chirurgie. Otevřenou otázkou stále je – co je tomu příčinou? Copak chceme vypadat stejně? Je jisté že, člověk chce být atraktivní a „krásný“. Krása je ovšem pojem subjektivní a nedomnívám se, že současné propagování tezí typu „Chceš-li být krásná, musíš se držet módy a nakupovat“³⁵ mohlo přispět k tomu, aby se více lidí cítilo krásnými...

Nenakupujeme však jen proto, abychom zvyšovali svoji atraktivitu, ale také abychom si „ozvlášťňovali“ život (např. nevšedními zážitky), nebo též abychom přispívali ke své „každodenní pohodě“. Možná právě proto spoustu reklam útočí na každodenní (denní) život. Dokonce si můžeme uvést několik konkrétních příkladů:

Obrázek 1: Jihokov³⁶

³³ Obezita je civilizační choroba. *Www.eklasa.cz : magazín* [online]. 2009 [cit. 2009-04-27].

³⁴ -RUDOLF-. Anorexie a Bulimie... *signály.cz* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://rudolf.signaly.cz/0808/anorexie-a-bulimie>>.

³⁵ Viz např. *Barevný svět dámské módy* [online]. [2009] [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.nakupni.info/index.php?view=article&catid=40:jak-nakupovat&id=90:barevny-svt-damske-mody&format=pdf>>.

³⁶ Zdroj obrázku: *JIHOKOV : Výrobce pro Váš denní život* [online]. c2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.jihokov.cz/>>.

Obrázek 2: Volkswagen Golf³⁷

Obrázek 3: Ikea³⁸

³⁷ Zdroj obrázku: New VW Golf Ad. Enjoy the everyday. *YouTube : Broadcast Yourself* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <http://www.youtube.com/watch?v=_56vWaaCxjg>.

³⁸ Zdroj obrázku: Lepší každodenní život. *IKEA* [online]. 1999-2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <http://www.ikea.com/ms/cs_CZ/about_ikea_new/our_business_idea/better_life/index.html>.

Obrázek 4: JCPenny³⁹

Reklamy nám každý den nabízejí mnoho různorodých produktů. Je ovšem otázkou, jestli tyto produkty do svého života doopravdy potřebujeme. Na problematiku současného trhu upozorňuje také Von Wright.

„Trh není vyjednávací interakcí soutěžících sil, ale spíše změtí zmanipulovaných požadavků, uměle vytvořených potřeb a touhy po rychlém zisku.“⁴⁰

Možná je třeba neustále hledat odpověď na to, zda naše civilizace není jen mozaikou z reklamních spotů, televizních pořadů a uměle vytvořených svodů či kultů...

Úvaha na závěr

„...mně se na tom Persepolis nejvíc líbilo jak ta holka měla na sobě ty addidasky... jsem si uvědomil, že oni TAM v podstatě žijou stejně jako MY...“

...tuto hlubokomyslnou úvahu jsem zaslechla onehdy ve vlaku. Hlubokomyslnou proto, že jsem se nad ní musela hluboce zamyslet. Jaká naše společnost opravdu je, když to co považujeme za „naše“ jsou spotřební produkty označené nálepkou, kterou známe z reklam? Kdo je „oni“ a kdo je „my“? Nebudu předstírat, že nemám z globalizace (stejně jako universalismu) poněkud rozpačité pocity. Na jednu stranu věřím, že propagace stejných či

³⁹ Zdroj obrázku: JCPenney: "Today's the Day" Commercial. *YouTube* [online]. 2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.youtube.com/watch?v=pgv6Fo3sst8>>.

⁴⁰ Dle BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. Vyd. 1. Praha : Mladá fronta, 1999. s. 73.

alespoň podobných hodnot může být prostředkem k tomu, „domluvit se“. Na druhou stranu se domnívám, že bychom prostřednictvím globalizace neměli jenom propagovat hodnoty „naše“, ale že bychom také měli svoje životy obohacovat o významy, které hrají důležitou roli i v jiných kulturách. Jedině tak můžeme svůj každodenní život oprostít od monotónnosti a univerzálnosti...

Použitá literatura:

- *Barevný svět dámské módy* [online]. [2009] [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.nakupni.info/index.php?view=article&catid=40:jak-nakupovat&id=90:barevny-svt-damske-mody&format=pdf>>.
- BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : důsledky pro člověka*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1999. 157 s.
- BECK, Ulrich. *Co je to globalizace? : omyly a odpovědi*. 1. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. 191 s.
- CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení : úvod do informační vědy*. Jiří Cejpek. 2., přeprac. vyd. Praha : Karolinum, 2005. 233 s.
- ČULÍK, Jan. Překvapivě jednostranné zpravodajství (nejen) televize Nova. *Bristké listy* [online]. 2004 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/18141.html>>.
- *Franchising* [online]. c2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.sfinance.cz/firmy-a-podnikani/informace/financovani-firem-franchising/>>.
- GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity*. Anthony Giddens. 2. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. 200 s.
- *Globalizace a globální problémy : Sborník textů k celouniverzitnímu kurzu "Globalizace a globální problémy" 2005-2007*. Ed. Jana Dlouhá, Jiří Dlouhý, Václav Medřický. Praha : Univerzita Karlova, 2006. 312 s.
Dostupný z WWW: <<http://www.czp.cuni.cz/knihovna/globalizace.pdf>>.
- *Globalizace*. Václav Mezřický (ed.). 1. vyd. Praha : Portál, 2003. 147 s.
- HIGHMORE, Ben. *Everyday life and cultural theory : an introduction*. Ben Highmore. 1st pub. London : Routledge, 2002. 200 s.
- JCPenney: "Today's the Day" Commercial. *YouTube* [online]. 2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.youtube.com/watch?v=pgv6Fo3sst8>>.

- *JIHOKOV : Výrobce pro Váš denní život* [online]. c2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.jihokov.cz/>>.
- KRAMULOVÁ, Daniela. Bacha, zvoní ti mobil!. *Rodina a škola* [online]. 2006, č. 5 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=9540>>.
- Lepší každodenní život. *IKEA* [online]. 1999-2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <http://www.ikea.com/ms/cs_CZ/about_ikea_new/our_business_idea/better_life/index.html>.
- New VW Golf Ad. Enjoy the everyday. *YouTube : Broadcast Yourself* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <http://www.youtube.com/watch?v=_56vWaaCxjg>.
- Obezita je civilizační choroba. *Www.eklasa.cz : magazín* [online]. 2009 [cit. 2009-04-27].
- -PN-. *Může nedostatek sexu uškodit fyzické kondici?* [online]. 2004 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.hzp.cz/main/clanek.php?id=379>>.
- ROLNÝ, Ivo. - LACINA, Lubor. *Globalizace - etika - ekonomika*. Ivo Rolný, Lubor Lacina. Vyd. 1. Boskovice : Albert, 2001. 255 s.
- -RUDOLF-. Anorexie a Bulimie... *signály.cz* [online]. 2008 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://rudolf.signaly.cz/0808/anorexie-a-bulimie>>.
- TV Program. *Tv.seznam.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://tv.seznam.cz/?date=2009-4-28>>.
- ZBIEJCZUK, Adam. *WEB 2.0 : charakteristiky a služby* [online]. 2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://zbiejczuk.com/web20/>>.
- *Zpovednice.cz* [online]. c2003 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.zpovednice.cz/>>.